

Stichting Pret in herstel

Jaarplan 2022

Inleiding

Voor u ligt het jaarplan van *Stichting Pret in herstel - afdeling beschermd/begeleid wonen (Pih - bbw)* voor het jaar 2022. Het jaarplan behelst de realisering van de strategie van de Stichting voor het aankomende jaar, vertaald in concrete doelen en activiteiten voor deze afdeling.

Alle activiteiten van *Stichting Pret in herstel* zijn er op gericht om haar visie op de meest optimale wijze vorm te geven. Deze visie stelt dat wij *vanuit betrokken en professionele begeleiding, kwalitatief hoogwaardige ondersteuning bieden aan mensen met een kwetsbaarheid, in hun proces naar een grotere zelfredzaamheid*. Onze missie:

Prettig herstellen van verslaving

Het eerste hoofdstuk van dit plan bestaat uit een omschrijving van de ontstaansgeschiedenis van de organisatie, de doelgroep, en haar werknemers. Daarna volgt een schets van de organisatorische ontwikkelingen van het afgelopen kalenderjaar binnen *Pih – bbw*, inclusief de financiële situatie.

Hoofdstuk 2 bestaat uit een korte uiteenzetting van maatschappelijke ontwikkelingen en de wijze waarop deze invloed hebben op de organisatie en haar beleid. Deze worden vertaald naar een drietal strategische doelen.

Het daarop volgende hoofdstuk richt zich op de strategische doelen en acties die aan deze doelen worden gekoppeld.

Als laatste is de bronnenlijst aan het rapport toegevoegd.

Stichting Pret in herstel, organisatorische ontwikkelingen

Stichting Pret in herstel, beschermd/begeleid wonen

Stichting Pret in herstel is een GGZ-organisatie, opgericht in 2010, die haar visie op verslaving ontleent aan het Minnesota-model. De Stichting begon met het ambulante begeleiden van mensen die een klinische opname binnen het Minnesota-model hadden afgerond. In 2012 werd begonnen met beschermd- en begeleid wonen voor deze doelgroep.

Stichting Pret in herstel verzorgt een dagelijks programma voor de bewoners, gericht op het bieden van structuur, verbinding met lotgenoten en het vinden van herstel op elf leefgebieden¹. De missie van de organisatie is om cliënten als volwaardige burgers zonder enige vorm van afhankelijkheid te laten uitstromen.

De organisatie werkt vanuit *herstelondersteunende zorg*. Dit uitgangspunt houdt in dat vanuit elf leefgebieden alle aspecten van herstel aandacht krijgen binnen het zorgtraject van de Stichting. De visie van de organisatie op verslaving gaat weliswaar uit van verslaving als ziekte, maar is gericht op herstel en het leren leven met de ziekte. Dit sluit aan bij *herstelondersteunende zorg* en het gezondheidsmodel van Huber met haar nadruk op positieve gezondheid.

Doelgroep

De cliënten van *Pih - bbw* bestaan uit mannen en vrouwen, minimaal 16 jaar oud, met een verslavingsachtergrond (middelen en/of gedragsverslaving), sommigen van hen hebben een dubbele diagnose. De meesten van hen hebben een klinische opname, gestoeld op het 12-stappen Minnesota-model, succesvol afgerond.

Na hun klinische opname kiezen zij voor een begeleide woonvorm omdat zij zichzelf nog niet in staat achten, zelfstandig in de maatschappij te functioneren. *Stichting Pret in herstel* ondersteunt deze mensen in hun proces naar een grotere zelfstandig- en zelfredzaamheid.

¹ Financiën, dagbesteding, huisvesting, huiselijke relaties, geestelijke gezondheid, lichamelijke gezondheid, verslaving, activiteiten dagelijks leven, sociaal netwerk, maatschappelijke participatie, justitie.

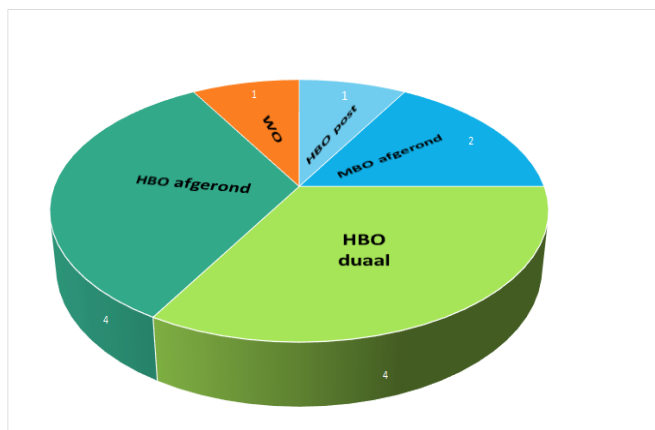
Werknemers

Op 1 december 2021 heeft de organisatie twaalf werknemers in dienst die zich bezighouden met de primaire zorgtaken² binnen de afdeling *Pih - bww*. Deze werknemers leveren gezamenlijk ongeveer 226 uur aan arbeid op het gebied van primaire zorgtaken per week, voor een maximaal aantal van 68 cliënten³.

Opleidingsniveau werknemers

Stichting Pret in herstel streeft er naar om werknemers die primaire zorgtaken vervullen, in dienst te nemen indien zij minimaal een MBO-4 opleiding hebben afgerond.

Op dit moment heeft de organisatie twaalf werknemers in dienst die zich bezighouden met primaire zorgtaken voor haar tak *Pih - bww*. Van deze groep is een deel bezig met een HBO of post-HBO opleiding, de overige werknemers hebben minimaal een MBO-4 opleiding afgerond (figuur 1).



Figuur 1: Opleidingsniveau en scholingstrajecten werknemers Pih-bww op 1-12-2021.

Beschermd/begeleid wonen in 2020

Het afgelopen jaar heeft *Stichting Pret in herstel*, ondanks Covid, niet stilgestaan, ook niet op het gebied van beschermd/ begeleid wonen. In de zomer van 2020 opende de organisatie een *safehouse* in Wateringen met vijftien plaatsen voor beschermd/begeleid wonen. Ruim een half jaar later, begin februari 2021, opende de locatie Delft haar deuren

² Hiermee wordt begrepen; alle zorg die direct betrekking heeft op cliënten . Cijfers november 2021.

³ Cijfers november 2021.

met zestien plekken voor beschermd/begeleid wonen. Dit betekent een uitbreiding met 31 bedden in anderhalf jaar tijd waardoor het totaal aantal tot augustus 2021 op 68 bedden komt.

Wegens een noodzakelijke verbouwing is de locatie Wateringen op 11 oktober 2021 leeggeruimd, cliënten zijn verhuisd naar de locatie van de Stichting in Delft. De verwachting is dat de locatie begin 2022 weer zal openen in een nieuwe vorm.

In 2020 heeft de organisatie afscheid genomen van een aantal medewerkers. Samen met de opening van een nieuwe locatie en de (tijdelijke) sluiting van de locatie Wateringen heeft dit gezorgd voor interne verplaatsingen van medewerkers en cliënten. We kunnen spreken van een onrustig jaar op organisatorisch gebied.

Locatie Wateringen

In 2022 zal er op de locatie Wateringen een samenwerking vorm krijgen tussen *Stichting Pret in herstel* en *Castle Craig Nederland*, de Intensieve Behandel Unit (IBU). De IBU is een faciliteit waarbinnen patiënten van *Castle Craig Nederland* de mogelijkheid krijgen om een intensieve ambulante behandeling voor verslaving en bijkomende problematiek te ontvangen binnen een beschermde woonvorm. De behandeling wordt gecombineerd met en opgevolgd door begeleidingsactiviteiten en materiële hulpverlening vanuit het safe house. Er zal ruimte zijn voor negen patiënten binnen de IBU, de overige zes bedden zullen worden ingenomen door cliënten die een regulier begeleid/beschermd wonen traject volgen.

Patiënten die instromen in de IBU hebben een indicatie voor beschermd wonen bij Stichting Pret in herstel voor de duur van 52 weken. Zij zullen na twaalf weken verblijf en behandeling in de IBU doorstromen naar andere locaties van de Stichting. Daar verblijven zij dan de resterende weken.

Financiën

Op het moment van opstellen van het jaarplan zijn de financiële gegevens over 2021 nog niet beschikbaar. Als deze beschikbaar komen zullen zij aan het jaarplan worden toegevoegd.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Participatiesamenleving

Aan het begin van de 21^{ste} eeuw ontstond de maatschappelijke beweging van de verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving.

Bij het inrichten van de samenleving kwam de focus steeds meer te liggen op participatie, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid.

Deze ontwikkeling geeft vorm aan het overheidsbeleid en heeft als zodanig ook een aantal consequenties voor het kader waarbinnen zorg wordt verleend door *Stichting Pret in herstel*.

- Ambulantisering (vermaatschappelijking) van de zorg. Zo lang mogelijk zorg in eigen omgeving, gebruik makend van eigen steunend netwerk.
 - Indicaties op beschermd wonen lopen terug.
 - Focus van gemeentes op *zorg in de wijk*.
- Bezuinigingen op indicaties wonen in residentiële zorg en klinische opnames.
 - De verkorte klinische opnames zorgen voor een gedeeltelijke verzwaring van de problematiek van de cliënten van de Stichting.
- Decentralisatie verantwoordelijkheid *beschermd wonen* van 2022.
 - Verantwoordelijkheid verschuift van centrum naar individuele gemeentes. Er zullen steeds meer verschillende contacten moeten worden gemaakt en onderhouden met gemeentes.
- Focus van de overheid op het begrip *Positieve Gezondheid*⁴.
 - Meer nadruk op eigen regie en participatie maakt dat er minder geld vrijkomt voor residentiële zorg.

⁴ Het gaat het niet alleen om de lichamelijke kanten van gezondheid, maar ook om het vermogen je aan te passen, welbevinden, eigen regie, veerkracht, participatie en zingeving.

De ontwikkeling van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving biedt ook kansen aan *Stichting Pret in herstel*. Haar focus op *herstelondersteunende zorg* vanuit het Minnesota-model past goed binnen de ontwikkeling naar meer zelfredzaamheid d.m.v. steun vanuit het eigen netwerk en het opbouwen van nieuwe ondersteunende netwerken. Het (leren) omgaan met kwetsbaarheden zoals verslaving sluit goed aan bij het begrip van *Positieve Gezondheid* van Huber, een zienswijze die door de overheid wordt gestimuleerd en omarmd. Hiermee heeft de organisatie troeven in handen richting haar financierders.

Arbeidsmarkt sector Zorg en Welzijn

Ondanks dat het aantal werknemers in de zorg is toegenomen raken steeds meer vacatures onvervuld. Binnen de sector Zorg en Welzijn is er sprake van ruim 50.000 openstaande vacatures (CBS, 2021). De GGZ deelt in deze krapte waardoor deze ontwikkeling ook consequenties heeft voor de Stichting.

- Door krapte op de arbeidsmarkt is het aanbod van geschikte werknemers dalend.
 - Het vervuld krijgen van vacatures duurt lang(er).
 - Vrijgekomen uren dienen tijdelijk te worden opgevangen door de aanwezige werknemers waardoor zij meer werkdruk ervaren.
 - Een beperkt aanbod van nieuwe medewerkers vergroot de kans op terugloop in kwaliteit bij nieuw aangenomen werknemers.
- Door krapte op de arbeidsmarkt is het voor de Stichting lastiger om werknemers aan zich gebonden te houden.
 - Het verloop binnen het huidige werknemersbestand zou kunnen toenemen.

Strategische doelen

Teruglopende en onvoorspelbaarheid van inkomen uit indicaties. Een gedecentraliseerd speelveld. Een zwaarder wordende doelgroep en een organisatorisch onrustig jaar. Om in te spelen op deze ontwikkelingen kiest de organisatie voor 2022 een aantal strategische doelen:

- Maximalisering kwaliteit van zorg.
- Organisatorische rust binnen de organisatie.
- Verbinding maken met bestaande en nieuwe gemeentes.

In het hierop volgende hoofdstuk worden deze doelen verder uitgewerkt.

Doelen & actie

Hoofddoel

Het hoofddoel van *Stichting Pret in herstel* is om zich als organisatie blijvend verder te ontwikkelen als kwalitatief hoogwaardige zorgverlener en speler binnen aan branche, om zo haar missie optimaal uit te kunnen voeren binnen de maatschappelijke realiteit zoals in het vorige hoofdstuk beschreven.

Doelen & acties: maximalisering kwaliteit van zorg

Om concurrerend te blijven is het van belang dat de organisatie investeert in zowel haar werknemers als de inhoud van haar zorgaanbod. Om te komen tot een maximalisering van de kwaliteit van zorg stelt de organisatie de volgende doelen en acties:

A. Verbetering kwaliteit medewerkers door scholing / training

Stichting Pret in herstel stelt zich als doel om hoogwaardige, professionele ondersteuning te bieden aan haar zorgvragers. Een bekwaam en goed opgeleid team is hiervoor een onmisbare basis. De organisatie heeft als uitgangspunt om haar begeleiders minimaal MBO-4 gediplomeerd te laten zijn. Daarnaast biedt de Stichting haar medewerkers de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen d.m.v. scholing. In 2020-2021 volgden drie medewerkers een opleiding naast hun werk, in 2022-23 zijn dat er vijf (zie figuur 1).

De ontwikkelingstrajecten van de medewerkers van *Stichting Pret in herstel* worden ondersteund door collega's op de werkvloer. Ervaren medewerkers begeleiden die medewerkers die een opleiding volgen. Voor het jaar 2022-23 betekent dit dat er een tweetal medewerkers zijn aangewezen als werkbegeleiders voor de schoolgaande collega's.

In 2020-21 volgden acht medewerkers de training "Verslavingskunde" van Elsdén Trainingen.

Actie:

- In 2022-23 faciliteert de organisatie een interne training voor haar medewerkers Elsdén Trainingen faciliteren.
- Leerlingen binnen de organisatie worden het komende schooljaar intern begeleid.

B. Het starten van een pilot inzake het Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen (SRH).

De organisatie is al een tijd opzoek naar een methodiek die zij kan gebruiken om haar begeleiding nog meer te structureren en methodisch te laten zijn. Na intern onderzoek is besloten dat Systematisch rehabilitatiegericht handelen (SRH) als methodiek goed aansluit bij de visie en missie van de organisatie. Het SRH kent thema's als de presentie-theorie, herstelondersteunende zorg, positieve gezondheid en empowerment; thema's die veel raakvlakken hebben met de manier waarop wij als organisatie zorg willen verlenen

Actie:

- In het voorjaar van 2022 wordt er daarom met een pilot gestart waarbij gekeken gaat worden naar de werkbaarheid van een van de instrumenten binnen de SRH, de krachteninventarisatie. Een positieve uitkomst van deze pilot zou een mogelijke verdere uitrol van deze methodiek binnen de organisatie kunnen betekenen.

C. Het aan zich binden van huidige medewerkers

De Stichting is zich bewust van het belang om het huidige werknemersbestand aan zich te blijven binden. Dit doet zij o.a. door goed werkgeverschap. Men kan hier denken aan vitaliteitsbeleid (supervisie, sportpassen, fruit, gezonde lunch), goede secundaire arbeidsvoorwaarden (scoort 7,6 in Rapportage onderzoek medewerkertevredenheid (Rom 2019) en beloning (beloning scoort 7,2 in Rom 2019). Door tevens ruimte te geven aan medewerkers om zich te blijven ontwikkelen middels scholing, biedt de organisatie de huidige en toekomstige werknemers een aantrekkelijke werkomgeving.

Actie:

- Aanbieden en begeleiden van scholingstrajecten aan medewerkers. Vormgeven goed werkgeverschap.
- Ruimte bieden voor intervisie.
- Eens per vijf weken kunnen medewerkers gebruik maken van supervisie.

D. Het in kaart brengen van de tevredenheid bij de medewerkers en cliënten van *Stichting Pret in herstel*

Om in te kunnen spelen op mogelijke aandachtspunten binnen werkgeverschap en zorgverlening zal de mate van tevredenheid van medewerkers en cliënten in kaart worden gebracht.

Actie:

- In 2022 zal een onafhankelijk onderzoeksbureau worden gevraagd een medewerkertevredenheidsonderzoek alsook een cliënttevredenheids-

onderzoek af te nemen.

E. Het in kaart brengen van het slagingspercentage van (oud) cliënten op korte en lange termijn

Een aantal jaar geleden is onderzoek gedaan naar het slagingspercentage van oud-clieñten op lange termijn. Om een indruk te krijgen van de mate waarin cliënten van de organisatie na een positieve uitstroom langdurig clean blijven, zal hiernaar opnieuw onderzoek worden gedaan.

Actie:

- Een onafhankelijk onderzoeksbureau zal in 2022 opdracht krijgen om het slagingspercentage van cliënten op de lange termijn, in kaart te brengen.

F. Uitbreiden aanbod dagbesteding

Stichting Pret in herstel is een organisatie die te allen tijde bezig is het aanbod van haar zorgprogramma te evalueren en dit eventueel aan te passen teneinde de kwaliteit ervan te verhogen.

Actie:

- In 2022 zal het aanbod van de dagbesteding binnen het programma van de organisatie worden uitgebreid binnen de thema's *recreatie* en *arbeidsmatig* (zie figuur 2).

Stichting Pret in herstel

Jaarplan 2022

LVM	08:00	08:30	09:00	10:00	10:15	11:15	12:00	12:30	13:00	14:00	15:00	16:00	16:30	17:00	18:00	19:00	21:00
Maandag	E	DO	GR 1				L	pauze	SP			K		E	E	M	
Dinsdag	E	DO					L	pauze	IND							M	
Woensdag	E	DO	HC		TR		L	pauze		R		C of S					
Donderdag	E	DO	RE		CT		L	pauze									
Vrijdag	E	DO	CR		TR		L	pauze	IND							M	
Zaterdag						Inloop	L	Inloop	Inloop				M				
Zondag						Inloop	L	Inloop	Inloop							M	
Delft	08:00	08:30	09:00	10:00	11:00	12:00	12:30	13:00	14:00	15:00	16:00	16:30	17:00	18:00	19:00	21:00	
Maandag	E	DO		GR 1			L	pauze	IND							M	
Dinsdag	E	DO	KO		HC		L	pauze		SP						M	
Woensdag	E	DO		CM	S		L	pauze			R						
Donderdag	E	DO	CT		RE		L	pauze	CM			K		E			
Vrijdag	E	DO		SP			L	pauze				IND				M	
Zaterdag						Inloop	L	Inloop	Inloop				M				
Zondag						Inloop	L	Inloop	Inloop							M	
Jih	07:30	08:30	09:00	10:00	11:00	12:00	12:30	13:00	14:00	15:00	16:00	16:30	17:00	18:00	19:00	21:00	
Maandag	E	DO	SP	GR			L	pauze	TR	KO	IND		K	K	E	M	
Dinsdag	E	DO	KO	HC	HC		L	pauze		CM			K	K	E	M	
Woensdag	E	DO		CM	S		L	pauze	TR		R		K	K	E		
Donderdag	E	DO		SP			L	pauze	GR	IND			K	K	E		
Vrijdag	E	DO		SP			L	pauze	GR			IND	K	K	E	M	
Zaterdag						Inloop	L	Inloop	Inloop				K	K	E		
Zondag						Inloop	L	Inloop	Inloop	F	F	F	K	K	E	M	
Wateringen	08:30	09:00	09:45	10:00	11:00	12:00	12:30	13:00	14:00	15:00	16:00	16:30	17:00	18:00	19:00	21:00	
Maandag	E	DO	pauze	BH	TR		L	pauze	BH	SP		BH	K	E	M		
Dinsdag	E	DO	pauze	BH	GR		L	pauze			BH		K	E	M		
Woensdag	E	DO	pauze	IND	BH		L	pauze	BH	SP		BH	K	E			
Donderdag	E	DO	pauze	TR	TR		L	pauze	TR	TR	BH	IND	K	E			
Vrijdag	E	DO	pauze	BH	BH		L	pauze			BH		K	E	M		
Zaterdag				DO	Inloop		L	Inloop	R	R	R						
Zondag				DO	Inloop		L	Inloop	F	F	F					M	

Individuele begeleiding

Individueel	IND	
Familie	F	1 x per maand

Groeps activiteiten

Community	C
Dagopening	DO
Housecall	HC
Kamer opruimen	KO
Groep	GR
Spreker	S
Inloop	Inloop
Meeting	M

Behandeling

Wateringen

Behandeling	BH
-------------	----

Dagbesteding

Koken	K
Training	TR
Crea	CR
Re-integratie	RE
Computer	CT
Sport /Yoga/Box	SP
Recreatie	R
Lunch	L
Eten of Ontbijt	E

Figuur 2: Raamwerk programma Stichting Pret in herstel, 2022.

G. Onderzoek stakeholders

Door het in kaart brengen van belanghebbenden en hun belangen krijgt de organisatie de gelegenheid te kijken naar mogelijke verbeteringen in de contacten met deze stakeholders.

Actie:

- In 2022 zal een onderzoeksbureau de opdracht krijgen een stakeholders-analyse te maken.

Doel: organisatorische rust binnen de organisatie

Het afgelopen jaar is een turbulent jaar geweest op organisatorisch niveau. Om zoveel als mogelijk rust te krijgen binnen de organisatie stelt zij het volgende doel:

- H. Handhaving van het aantal locaties. Er zullen in 2022 geen nieuwe locaties geopend worden.**

Doelen & acties: verbinding maken met bestaande en nieuwe gemeentes

Decentralisatie, concurrentie en onvoorspelbaarheid van de hoogte van indicaties maken dat de organisatie zich actief en proactief dient op te stellen naar haar financierders met helpende communicatiemiddelen. Dit doet de organisatie door:

- I. Proactief contact te zoeken met gemeentes waar op dit moment nog geen contact mee is.**

Stichting Pret in herstel heeft op dit moment contact met een aantal gemeentes. Met een deel hiervan zijn contracten afgesloten. Het is, mede door de verdere decentralisatie van de WMO, van belang dat de organisatie haar contacten met gemeentes verder uitbreidt.

Actie:

- In 2022 zal de organisatie proactief *outreaching* handelen naar gemeentes toe waar op dit moment nog geen contact mee is. Er zullen een aantal gerichte contactmomenten worden gezocht. De inhoud van deze contactmomenten zijn mede afhankelijk van eventuele overheidsbeperking i.v.m. de Covid-pandemie.
Indien mogelijk zullen een of twee medewerkers afreizen naar de doelgemeente en er een presentatie houden over *Stichting Pret in herstel* en de inhoud van haar zorgpakketten. Er wordt geen concreet doel gesteld als het gaat om het aantal gemeentes of bepaalde regio's waarmee contact zal worden gezocht.

J. Bestaande contacten met gemeentes actief te onderhouden.

Het is van belang voor de organisatie om de goede contacten die zij heeft met een aantal gemeentes te consolideren, mede in het kader van een veranderd werkveld.

Actie:

- In 2022 zal er contact zijn met gemeentes waar op dit moment al sprake is van een samenwerkingsrelatie. Deze bestaande contacten zullen verder worden uitgediept. Te denken valt hierbij aan bijvoorbeeld het maken van prijsafspraken. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de continuïteit van de relatie.

K. Communicatie naar stakeholders

Voor een optimale verbinding met stakeholders is goede communicatie onontbeerlijk. Een belangrijke instrument is hierbij de website van de Stichting.

Actie:

- In 2022 wordt de vernieuwde website van de organisatie gelanceerd.

Onderstaand figuur (3) geeft een overzicht van de voorgenomen planning van de diverse activiteiten die hierboven zijn genoemd.

Planning 2022

 Duur van planning

ACTIVITEIT	PERIODEN											
	jan	feb	mrt	april	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec
Interne training werknemers												
Pilot SRH												
Opening locatie Wateringen (IBU)												
Onderzoek med tevredenheid												
Onderzoek clnt tevredenheid												
Onderzoek slagingspercentage												
Uitbreiding aanbod dagbesteding												
Onderzoek stakeholders												
Contact nieuwe gemeenten												
Contact bestaande gemeenten												
Lancering nieuwe website												

Figuur 3: planning activiteiten 2022.

Conclusie

Het afgelopen jaar is er veel gebeurd, zowel binnen de organisatie als in het werkveld. Een organisatie en een samenleving die constant in beweging zijn en ontwikkelingen kennen.

De organisatie herkent deze ontwikkelingen en stelt zichzelf voor 2022 een aantal strategische doelen. Deze doelen richten zich op het creëren van organisatorische rust, het vergroten van de kwaliteit van zorg en het vergroten van contactmomenten met financierders.

Door als team samen te werken aan de uitvoering van deze doelen leggen we de basis voor een organisatie die optimale kwaliteit van zorg levert aan mensen met een kwetsbaarheid. Een werkwijze die ervoor zorgt dat wij samen met hen kunnen werken aan onze missie:

Prettig herstellen van verslaving

Bibliografie

Centraal Bureau voor de Statistiek (2021). Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn. Geraadpleegd op 14 januari 2022, van www.cbs.nl

Den Hollander, D., & Wilken, J.P. (2011). Zo worden cliënten burgers. Praktijkboek Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen.

Langedijk, J. (2018). Praktijkboek herstelondersteunende zorg. Amsterdam: SWP Amsterdam

Rijksoverheid (2022). Beschermd wonen wordt vanaf 1 januari 2022 taak van elke gemeente. Geraadpleegd op 5 januari 2022, van www.rijksoverheid.nl

Snoek, A., Van der Poel, A., & Van de Mheen, D. (2011). Het Minnesato Model: Een waardevolle aanvulling op de Nederlandse verslavingszorg? Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 89(3), 166-172

Van Bergeijk, A. (2019). Rapportage onderzoek medewerkertevredenheid: Pret in herstel. Velzen: Facit.

Van der Horst, H. (2002). Nederland. Amsterdam: Prometheus.

Van Iersel, J., & Wijngaarden- de Bodt, D. (2018). Samen werken aan gezondheid: Psychosociale en medische basiskennis voor de sociaal werker. Bussum: Coutinho.